

DRAAMATEATRI LEHT

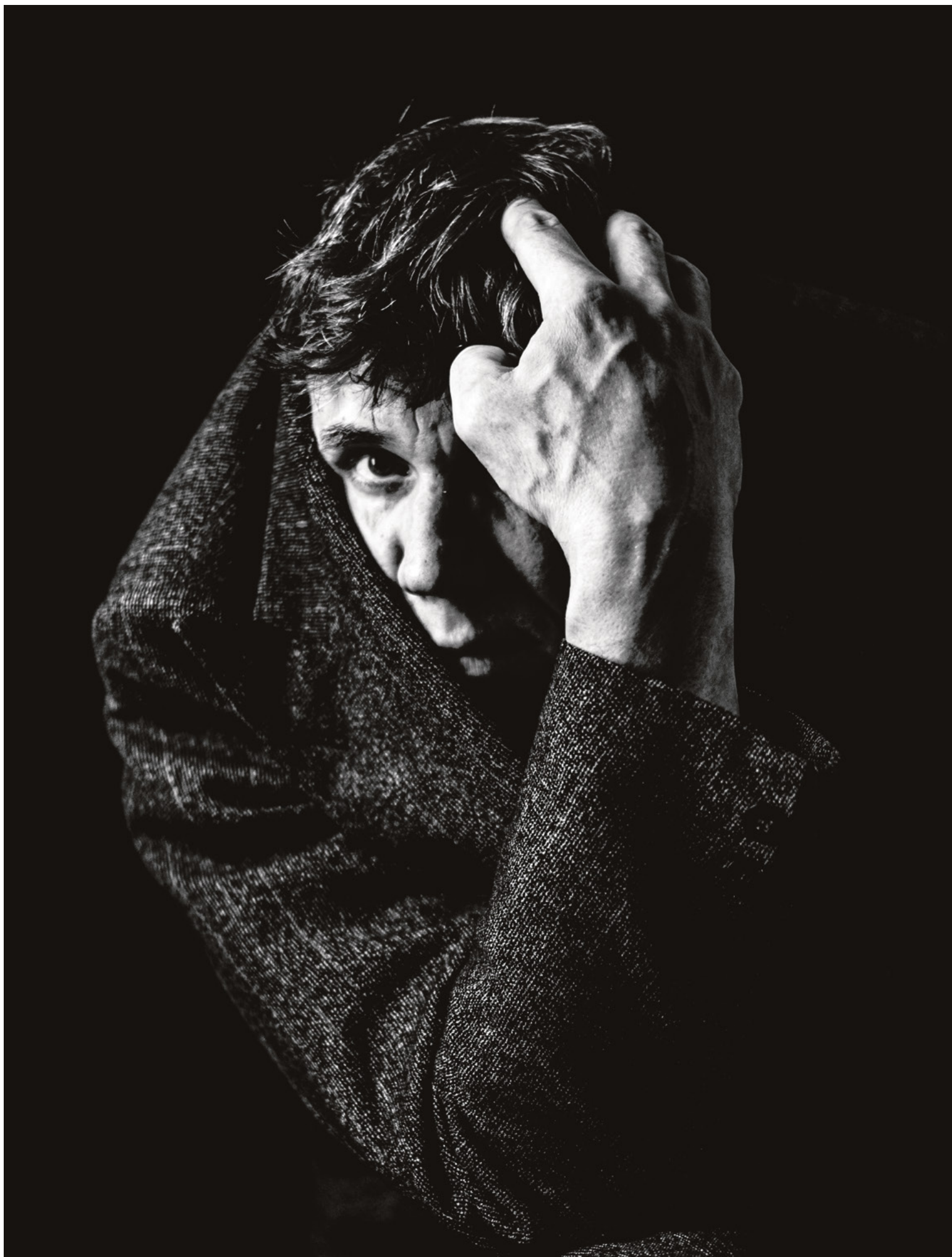
Rasmus Kaljujärv →
Laura Pählapuu →
Gert Raudsep →
Erling Eding →

Oskar Irve →
Rajaveeri reisijutt →
Milo Rau →
Uudised →

Sügis 2026

Draamateater

TÖÖ VESTLUS

Rasmus Kaljujärv ja Teele Pärn vestlevad pärast „Tõe ja õiguse” proovi... tööst. Omaenda lähenemise leidmisest, trupiga koostööst ja sellest, kuidas luua teatris ruumi katsetustele, millest võiks sündida midagi ootamatut.

Kell on 15.30. Kas proov on nüüdseks läbi või kestab sinu sees edasi?

Ma proovin tavaliselt mõttes ikka edasi, nii palju, kui koduste asjade kõrvalt aega on. Ideaalis näen seda nii, et töö on minuga kaasas igal pool ja võimalusel lülitan endas tööfaili aktiivseks ja siis jälle mitteaktiivseks. Et see küpseb minu sees ja minu mõtetes, kuni hakkab ennast ise tootma. Ma tahaks, et oleks aega proovis materjaliga olla ja tööd teha, et leida lahendused, kujundid.

Milline su ettevalmistav töö „Tõe ja õiguse” puhul on olnud?

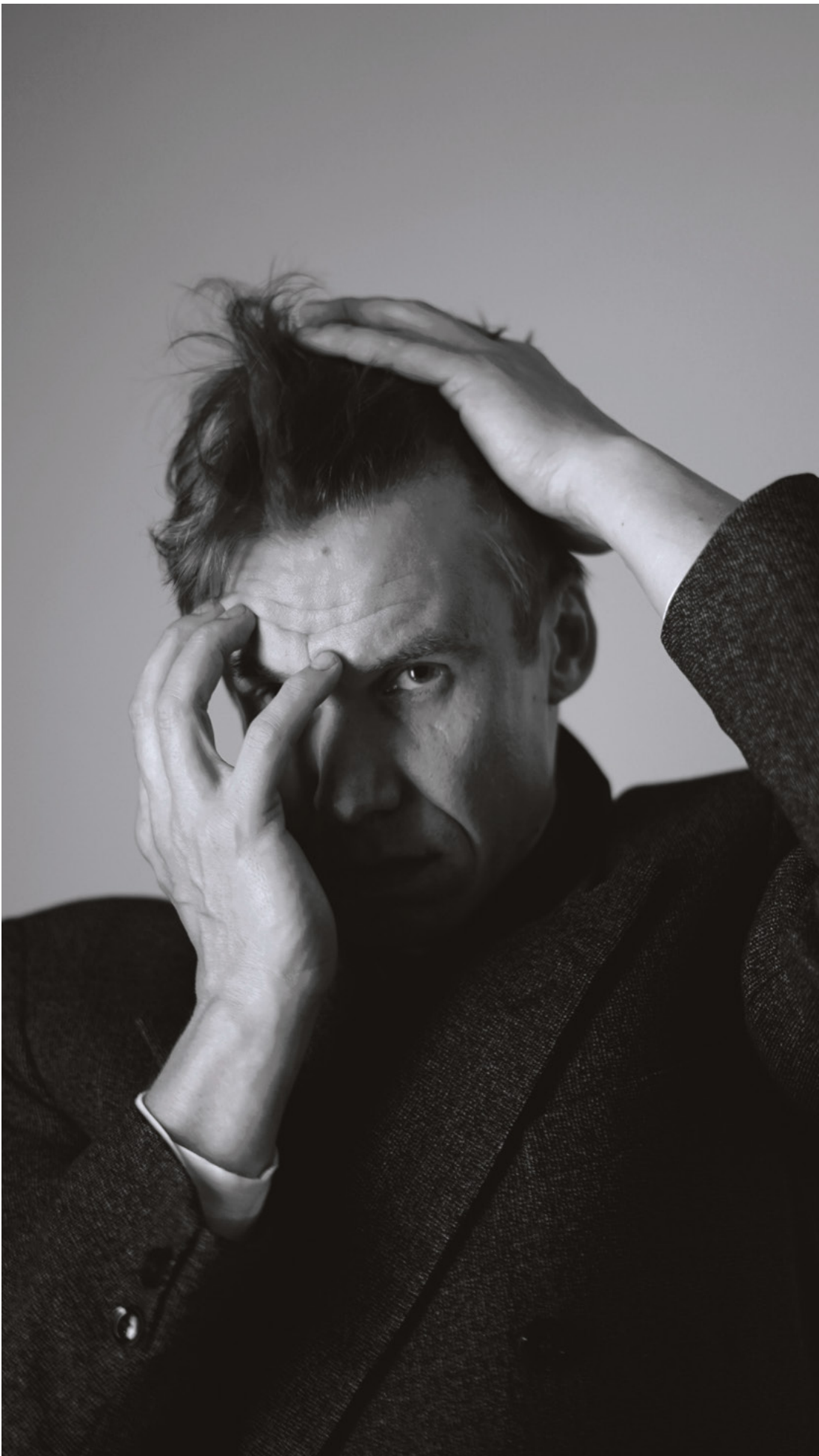
Lugesin suvega kõik viis osa läbi ja see on juba piisav eeltöö. Märkisin endale ära, kust Andrus [Kivirähk] midagi dramatiseeringusse võtnud on, milline on see koht raamatus, kuidas Tammsaare seda kirjeldanud on.

Kas midagi üllatas sind selle pentaloogia juures?

Mind üllatas kõige rohkem esimese osa julmus. Ma ei mäletanud seda keskkooli ajast. Siis ei pööra vist sellele tähelepanu. Ja mitte ainult Andres ei ole julm, vaid kõik on julmad. Kohutavalt külm, kalk ja stressirohke maailm. Ja neljas osa – see on muidugi kirjandusteosena päris tihke ja hea kraam. Aga kui ma loen teadmisega, et mängin Indrekut, siis ma loen hoopis teistmoodi, sellepärast mul on raske selle teose kohta midagi öelda.

Ma tahaks teada, kui palju ja kuidas sa kasutad seda, mis raamatus on, aga meil välja jäetud? Sest seda on ju palju.

Ei oska öelda, kui palju ma raamatutest midagi kaasa võtan. Ma püüdlen selle poole, et mu tööst kaoks teadvustatus või ettemõeldus ära, et mingid asjad hakkaks ise kuskilt alateadvusest välja vupsama, ja alles hiljem saan aru, et see mõte tuli mul tegelikult juba juulis. Nii ma armastan teha. Aga just, et see ise vupsti tuleks, mitte et ma lähen mingit kindlat asja kindla teadmisega proovima. Sest siis... See laval olemine on selles mõttes halastamatu, et ta ei kannata valet. Minu keha ei kannata ka valet. Kui mingi vale tunne on sees, siis hakkab nii häbi ja piinlik ja palav ja vale-higi hakkab voolama, hästi halb on olla. Aga kui mõtted tulevad alateadvusest, siis mu keha reastub nende järgi ja ongi kohe õige.

Rasmus Kaljujärv.
Foto: Laura Pählapuu

Kas sa oled selleni ise jõudnud või seda kuskilt õppinud?

Ma olen sellest ise aru saanud. Ja saanud seeläbi aru, millega lavakunstikool ei tegele, vähemalt mitte siis, kui mina seal käisin – see, kuidas tööd tehakse, on iga näitleja jaoks erinev. Kõikide kehad ja näitlemisviisid on erinevad, ja mis ühele sobib, ei sobi üldse teisele. Mõnele sobib lugemine ja analüüs ja laua taga istumine, mõni mõtleb kodus välja, aga mina nii ei oska. Ja ma olin pikalt krampis sellepärast. Koolis antakse tehniline oskus, kuidas laval olla, et see oleks vaadeldav. Ja see on väga vajalik. Aga puudu oli see, kuidas igaüks peaks leidma mingi oma viisi, et tal oleks mugav teha. Et igaüks leiaks üles enda tugevused ja oskaks neid võimendada. Sest lõppkokkuvõttes on oluline tulemus, mitte see, kuidas sa sinna jõuad.

Mina olen küll analüütiline, aga analüüs peaks olema nii hea, et ma saaks sellest laval loobuda. Sest laval ma vist ei mõtle. Ma ei tea, kuidas sinul on, aga laval mul ei ole eriti aega mõelda.

Kui keegi ütleb, et laval oli huvitav vaadata, kuidas näitleja mõtleb, siis ma ütleks, et see on küll piin, kui näitleja hakkab laval mõtlema, siis on väga halvasti. Näitleja peaks ikka tegutsema. Laval peab hoidma väga tugevat tähelepanu, kõik tundlad peavad olema üliteravad, hästi-hästi tundlik peaks olema, sinna poole ma vähemalt ise küll üritan püüda. See tekitab teistsuguse voo su kehas, et sa tegelikult ei mõtle laval, vaid kõik tuleks ära unustada.

Sa läksid NO99-st Ekspeditsiooni, hiljuti tegid lavastuse Vanemuises ja nüüd oled Draamas. Tajud sa ise, et oled oma teekonda aja jooksul kuidagi muutnud, et sa otsid teatrist midagi uut või muud?

Jah, ma olen küll muutnud. Mingid muutused on juhtunud iseenesest, aga mingid muutused olen ise esile kutsunud. Ma pole kunagi öelnud, et ma mingit asja kindlasti ei tee, ei tee näiteks suveteatrit või midagi muud. Ma olen valinud, aga siiski teinud. Ka NO99 kõrvalt üritasin muid asju teha, lihtsalt, et hoida ennast värskena. Teistsugust asja tehes näed seda, mida teed, kuidagi kõrvalt, teise pilguga.

Väga oluline oli, et kui NO99 läbi sai, siis Ekspeditsiooniga samal ajal astusin CPPM-i Jüri Naela magistrantuuri. Pool aastat ma seal vastu pidasin, aga tagantjärele oli see mulle ülimalt oluline aeg. See treening, mille peaaegu 40-aastasena uuesti ette võtsin, oli täitsa pöörane. Ma tegin läbi teistsuguse näitlejaõppe ja sõnastasin endale uuesti ja lõplikult ära, milline näitleja ma olla tahaks. Ja millist teatrit ma teha tahaks. Seal sai selgeks, et minust ei saa mitte kunagi soolo-*performer*’it. Et suudan iseseisvalt luua – ise lavastan, ise olen laval. Kooli astudes ma mõtlesin, et äkki peaks sinna suunda minema, aga koolis sai selgeks, et ei. Ja see oli väga-väga hea. Siis tuli Ekspeditsioon ja nüüd Draama.

Üks noor näitleja, kes äsja lõpetas lavaka, küsis mu käest irooniliselt, et jõudsid keskikka, sul on lapsed, ja nüüd vajad mingit turvalisemat kohta ja turvalisemat teatrit. Et läksid nüüd Draamasse traditsioonilist teatrit tegema. Ma ise seda sel moel üldse ei tunneta. Ma pole kunagi mõelnud, et on mingi teater, mis on traditsiooniline ja mingi teater, mis on vähem traditsiooniline, mulle meeldib teha igasugust teatrit. Igall pool on vaja teatavat valmisolekut ja riskijulgust. Aga ma pigem mõtlesin niimoodi, et mul oleks sellele trupile midagi pakkuda.

Mida sinu meelest oleks ühes teatris vaja?

Teatris peaks teatrist mõtlemine olema aktiivne. Keegi teine seda meie eest ei tee, ikka me ise peame oma ameti suureks ja oluliseks mõtlema. Mõtlema sellest, mida me lavale ja proovisaali tegema lähme, millist teatrit tahaks teha ja oleks antud ajahetkel vaja teha. Iga hetk, mis sa lavale astud, peaks olema lavastuse teenistuses. See eeldab kõige paremas mõttes enda kõrvalepanekut, et lavastus saaks selle, mida see vajab.

Õhtustest etendustest peaks omavahel rääkima. Mitte, et ainult lavastaja võib mulle midagi öelda – ei ole nii, sest lavastaja on oma töö teinud. Mul oli [Jaan] Toomingaga diplomitöö, mis oli täiesti kreisi, ta lavastas ainult kuulmise järgi, ei vaadanud üldse lavale. Ta ei vaadanud isegi kontrolli, üks proov enne seda ütles, et minu töö on tehtud, ma lähen ära ja ei tule enam kunagi. Ja ei tulnudki. Siis tekkis tunne, et nüüd on asi meie kätes ja meie peame seda hoidma. Nii et kui keegi ütleb midagi kriitilist, siis see pole isiklik. See on meie ühine asi. Aga võetakse isiklikult.

Võib-olla me ütleme liiga vähe üksteisele hästi. Kui räägime, siis kriitiliselt, aga kui midagi hästi välja tuleb, siis pole nagu midagi öelda. Kui me ütleme ainult siis, kui midagi halvasti on, siis me äkki ei tahagi, et keegi üldse midagi ütleks.

Võib-olla küll. Hästi öeldakse harva. Tammsaare pentaloogias ei kiida ka tegelased omavahel üksteist. Eks see ütle ka midagi meie kohta.

Mulle meeldivad lavastused, kus trupp on laval nagu koor. Huvitav on luua lavastusele ruumi või fooni, mis toimib ainult siis, kui seda teevad kõik. Kui sa seal üksi midagi teed, siis ei toimi midagi.

Mind huvitab ka koor, sest see loob truppi üksteisemõistmise ja koosolemise kvaliteedi. Lõpuks tekitab see väga turvalise keskkonna. Sest oluline on, et tekiks turvaline keskkond, kus julgeks ka eksida või teha asju, mis... Et julgeks riskida.

Aga äkki see, kui sa lähed lavale midagi, kasvõi natuke, otsima, ongi juba risk. Kui on oht läbi kukkuda, siis on oht õnnestuda ka. Minu jaoks on küsimus, kas lavastusse on jäetud selleks ruumi, kus oleks potentsiaal millekski ja samal ajal ka mittemillekski. Ega ma tahan ka, et asjad õnnestuks ja ei oleks piinlik, aga ma tahan, et oleks ruumi midagi proovida. Siis võib pärast piinlik ka olla, sellega peab ise hakkama saama.

Aga siis ei ole trupp turvalises kohas, kui ühel näitlejal, kes tahtis midagi proovida, on pärast piinlik olla. See on mage. See ongi see, millega peaks trupp tööd tegema. Keskkonna loovad ikkagi inimesed. See, kuidas sa ruumi tuled, mis sa sinna kaasa tood, loob ruumi.

Ma annan lavastusele väga palju andeks, kui ma näen, et seal on mingi katse või püüd teha midagi teisti. Et proovitakse. Võib läbi kukkuda, aga katse oli ilus ja nauditav.

Aga mis sinu meelest on risk teatris?

Ma ei tea. Aga mul on sihuke küsimus peast läbi välgatanud, et milline võiks üks teatrimaja veel olla. Seal on palju ruumi ka mingite muude asjade jaoks. Äkki peaks olema nii, et näiteks Maailsaalis tegeletakse küsimustega, mida me

teatrist ja näitlemisest mõtleme, ja need ei pea olema näitlejatel üldse samasugused mõtted. Koht, kus inimesed saaks proovida, kes tahab, teeb muusikat, kes loeb luuletusi, kes püüab tantsulavastust teha... Võiks olla selline ruum, kus seda kõike saaks omavahel teha, ilma, et peaks kellelegi väljastpoolt näitama, midagi esitama. Sellisest ruumist võiks uued, ka riskantsemad mõtted tulla.

München Kammerspiele näeb välja nagu klassikaline teatrimaja, aga see, mis seal taga-ruumides toimub, on parimas mõttes punk. Seal oli noortel näitlejatel kohustus vist kord kuus proovisaalis midagi lavastada ja ma osalesin ühes neist. See oli täiesti absurdne – ehitasime proovisaali kilesauna, toodi elektrikeris, aeti kuumaks, käisime saunas, keegi laulis... See oli nii vabastav ja hea tunne. Kuigi lihtne see pole – sellist ruumi luua –, sest lihtsalt tiksuma pole mõtet tulla.

Millest sa veel unistad, kui mõtled tulevikust? Kas mõtled rohkem töö igapäevast, milline see võiks olla?

Jah, ma mõtlen selles suunas. Mind huvitab praegu rohkem see, kuidas seda tööd teha, kuidas proovi teha. Kuidas proovis olla – seda võib laiendada ka küsimuseks, kuidas püüda seda üht hetke, mis on lõpuks piisavalt väärtuslik, et see lavastusse panna.

Mulle on oluline ka teatud ametiväärikus. Ühiskonnas vupsavad välja inimesed, kes satuvad kuhugi telesarja ühte episoodi mängima ja pärast öeldakse, et ta on näitleja. Näitleja ametiväärikus peaks olema selline, et meie ütleme või meie pealt on näha, kes on näitleja ja kes ei ole. Meie peaksime ise selle ameti välja kandma.

● Teele Pärn

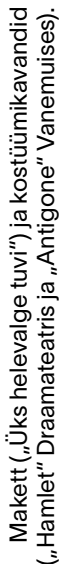
Andrus Kivirähk
„Tode ja õigus”

Põhineb A. H. Tammsaare samanimelisel romaanil

Lavastaja → Hendrik Toompere jr
Kunstnik → Laura Pählapuu
Kostüümikunstnik → Jaanus Vahtra
Valguskujundaja → Priidu Adlas
Helikujundaja → Lauri Kaldoja
Liikumisjuht → Eve Mutso

Osades → Rasmus Kaljujärv, Marian Eplik, Hanna Jaanovits, Mait Malmsten, Hilje Murel, Raimo Pass, Teele Pärn, Inga Salurand, Taavi Teplenkov, Jüri Tiidus, Ursel Tiik, Harriet Toompere, Ivo Uukkivi
Muusik → Jaak Lutsoja

Esietendus 24. oktoobril 2026 suures saalis.

LOOMETÖÖ ON TÖÖ

Gert Raudsep on Eesti Draamateatri näitleja ja Eesti Teatriliidu esimees. Vestlesime hooaja alguses tema mõlemast tööst.

Kaks aastat tagasi toimusid Toompeal Teatriliidu korraldatud meeleavaldused. Mida saavutati? Mis edasi?

Üle hulga aja olid teatritöötajad koos väljas ja nähtavad. Üks meie põhisõnumeid oli, et kultuurivaldkonda on juba aastaid pidevalt kärbitud – kultuuriministeerium on lausa eeskujulik kärpija! –, kultuuri rahastamine on võrreldes muu ühiskonnaga jäänud proportsionaalselt järjest väiksemaks. Isegi kui numbrid on tasapisi kasvanud, siis kaugeltki mitte sama sammuga, mis mujal. Kõrgharidusega kultuuritöötaja miinimumpalga vahe Eesti keskmise palgaga on ainult suurenenud, 2026. aasta sügisel on see üle 600 euro. Eesti mediaanpalkki on ammu kõrgem kui kõrgharidusega kultuuritöötaja miinimum, praegu on see 1720 eurot – ja miinimumpalk ongi paljude teatritöötajate põhipalk. Septembris 2026 ütles minister AK-s, et kultuuritöötajate keskmine palk on üle kahe tuhande euro. Huvitav, kus? Palgad teatrites ei ole täiesti kindlasti sealmaal, tegelik seis on masendav.

Meie ainuke võimalus on teha valijatele selgeks, et kultuuri rahastamine on oluline. Vaadake erakondade kultuuriprogrammi! Mis seal on, kas üldse midagi on? Surve peab olema nimelt poliitika tegemisele. Niikaua kui poliitikute hääled ei sõltu kultuurivaldkonna vajaduste täitmisest, ei muutu fundamentaalsel tasandil mitte midagi. Ja siin on meie endi, kultuuriinimeste tegemata töö. Me ei ole küllalt jõuliselt sekkunud riigieelarve strateegia koostamisse, et sisendit anda, kui ministeerium seda piisavalt ei anna. Loodame põhiseaduse preambuli peale, et see on tähtis ja toimib iseenesest. Tegelikult ei mõista ei avalikkus ega rahandusministeeriumi ametnikud piisavalt, mismoodi kultuuriväli ja eriti professionaalne kultuur toimib. Arvatakse, et kultuuris peaks justkui endastmõistetavalt olema palju õhinapõhist ja tasustamata või mitte õiglaselt või piisavalt tasustatud tööd. Astu lavale – see tuleb ju iseenesest! Pillimees võtab viiuli välja ja mängib õhtul, mis seal siis nii väga! Kahjuks kohtan palju suhtumist *à la* teile nagunii meeldib see töö, olgu tasu milline tahes, või et see ei olegi töö, see on teie kutsumushobi-elulaad. Kipume ka ise ütleva, et ah, ma olen nii õnnelik, et ma üldse saan kunstiga tegeleda!

Loometöö on töö. See on võib-olla jäänud ühiskonnale selgitamata. Iga loominguga taga on väga suur pingutus, seda tuleb definee-

rida ja tasustada kui kõrgelt kvalifitseeritud tööd, ja see ei ole halvamaiguline, kui seda tööks nimetame.

Ometi oleme Eestis aktiivsed kultuuri tarbijad, kõik need miljon kakssada tuhat teatrikülastust jms. Ja meil on karm ajaloo-kogemus, et kultuur on meie olemise eksistentsiaalne aluspõhi.

Teater on olnud natuke nagu kirik. Digitaliseeruv mas maailmas saab järjest vääruslikumaks, kui inimesed kogunevad ühte ruumi midagi üheskoos kogema. Ja mitte vaid kogema, vaid ka koos tegema, sest iga elav esitus sünnib koos publikuga.

Ministeeriumi tellimusel valminud kultuuriasutuste mittekülastamise uuringu järgi on 58 protsendil vastanutest (teatrist) eemale jäämise peamine põhjus liiga kallis pilet. Avaliku raha eest tehtav teater peaks olema kõigile kättesaadav. Ka väikse palga saajad on maksumaksjad, ka neil on õigus teatrisse pääseda. Aga kui pilet maksab nende päeva- või isegi mitme päeva sissetuleku? Aastaid on olnud vaikiv kokkulepe, et keskmine teatripileti hind ilma käibemaksuta on 1% keskmisest palgast – meil on palju kõrgem, ja kui (Eesti väga kõrge) käibemaks ka veel lisada, mis number see siis on! Palgad on madalad ja raha ei jõua kultuuri, isegi kui inimeste huvi on suur. Me ei peaks tegema professionaalset kultuuri järjest kitsamale kildkonnale. On ju selge, et turuloogika siin ei kehti. Muide, peaaegu kõik noogutavad kaasa, aga reaalseid samme selles suunas ei ole ju astutud. Elitariseerumine on tõsine probleem.

Mul on jäänud kohati mulje, et otsustajad vaatavad loomeliite nagu segajaid, et mis te käratsete mu akna all, meil siin omad kokkulepped, te tulete mängu rikkuma.

Loomulikult ma tajun seda. Oleme võib-olla liiga viisakad olnud, käime konstruktivselt rääkimas ja ettepanekuid tegemas, äkki peaks rohkem rusikaga lauale lööma, et kuulge, seis on väga halb. Aga ega ministeeriumis ju vaenlased istu, üks nad tee ka igapäevaselt rasket tööd, valdkondi on palju ja igaühel oma mured. Kõigi probleemide taga seisab number, kõik nõuab raha, ja kui kultuuriministeeriumi eelarve riigieelarves proportsionaalselt kogu aeg väheneb, siis sinna see koer maetud ongi.

Loojad peaksid saama süvenenult, pühendunult teha põhitööd. Ka parema palga korral tehtaks ikka filmi- või teletööd, kui see on loominguline väljakutse, aga väga palju kehva loomeväljundit jääks vähemaks.

Ja kõik oleksid õnnelikumad.

Vanematel inimestel nagu mina on elu rohkem paigas, eluase olemas, aga ma lihtsalt ei kujuta ette, kuidas noored hakkama saavad. Kuidas alustab oma tööelu noor näitleja, kõrgharidusega spetsialist? Sest nad on spetsialistid, nad on ainsad inimesed, kes seda tööd tegelikult teha oskavad. Võime jõuda selleni, et väga palju andeid lihtsalt läheb Eestist ära, inimestel on keeled suus ja nad leiavad loomingulise väljundi mujal, kus on paremad sotsiaalsed garantiid, parem pension, kus ei pea virelema palgapäevast palgapäevani.

2026. aastal loodi ühendus Kultuuri-tahe. Mis lootusi sellele paned?

Valmistume valimisteks. Ühenduses on nii loome-, loomemajanduse organisatsioonid, kultuurikorraldajad kui ka loomeliidud, ainukesel ametiühinguna Teatriliit. Kõige tähtsam ülesanne on selle narratiivi murdmine, et

Eesti riigi panus kultuuri on Euroopa riikide kõrgeimate hulgas ja mille üle te, kultuuritegijad, üldse nuri-sete. Jäetakse mainimata, et Eurostati arvestatud SKT koosneb väga erinevatest asjadest (ka riigiti on arvestus erinev) ja mille hulgas on ka kultuuri-sektori omatulu. 2,1% protsenti ei ole see, mis riik rahana kultuuri paneb. Väidame vastu, et kultuuri tulem SKT-sse on 2,3%, mis on suurem kui metsa- ja põllumajandusel kokku.

Draamateatri tegevuse toetus on 2,909 miljonit, riigile laekub käibemaksuna

2,919 miljonit. Võib öelda, et kui riik annab teatritele 1 euro, siis 1,003 eurot võtab ta sealt erinevate maksudena kohe tagasi. Mis siis kultuuri kulu reaalset on, ja mis on reaalne majanduslik kasu? Sarnastel teatritel Põhjamaades on riigi toetus 75–80%, mis võimaldab ka vabalt ja riske võttes luua. Aga meie teeme kõike kokkuvõttes odavalt, kasutame inimesi odavalt, aina odavamalt. Ja siis näeme kõrval valdkondi, kes ei pea odavalt tegema. Raha ei loeta.

Ühinesime, et järgmistel valimistel oleks erakondade platvormides midagigi kultuurist. Oleme esitanud ettepanekud, mis asjad peaks kindlasti ära tegema. Ja et need jõuaks hiljem koalitsioonilepingusse ja päriselt ellu. On jäänud mulje, et kultuuriministriil ükski ei ole jõudu riigieelarve strateegia koostamise laua taga neid asju kaitsa. Ma parem ei hakka ütleva, mida mõnes riigikogu fraktsioonis meile vastati, kui oli jutt universaalsest ravi-kindlustusest (Eesti on üks neljast Euroopa riigist, kus seda ei ole). See jutt sarnanes kohati mõne meediaväljaande kommentaariumile.

Tunnistan, et poliitika tegemiseks on meil oskusteabest puudu. Teatriliidul ja Näitlejate Liidul on õnneks olemas töötajad ja kontor, maksame Teatriliidule klassikalist Euroopa ametiühingu liikmemaksu, mis on üks protsent palgast. Erialaliitudel on erinevad lisamaksud, Näitlejate Liidul näiteks 0,5% palgast. (Vabakutselistele on omad numbrid.) Aga elementaarseid teenuseid sisse osta, PR-firma palgata, et me ei peaks põlve otsas ise poliitikaid välja mõtlema – neid võimalusi meil ikkagi ei ole.

Kas tunned teatrikolleegide toetust oma tegevusele?

Jah, muidugi tunnen. Oma energiat ja aega kulutades on väga abiks, kui kolleegid mõistavad, et teed midagi kõigi heaks. Kriitikat võiks isegi rohkem olla. Ainult et kas kõike peab meedias ja meediale rääkima. Paljud asjad on omakeskis lahendatavad. Kutsun üles endale selgeks tegema, kas su jutt toob valdkonnale kahju või kasu. Kui sinul on asjad hästi, ei tähenda see veel,

Gert Raudsep.
Foto: Laura Pählapuu

et su neljakümnel kolleegil on sama hästi.

Teed kahte täiskoha mahtu tööd – juhid suurt liitu ja oled Draamateatris suure koor-musega näitleja. Kas juhi- ja tegelikult ka poliitika tegemise töö ei kuluta loomingue-nergia?

Kulutab küll. Vahepeal on väsimus päris suur. Aga olen kuidagi harjunud, ja keegi peab seda tegema. Ka eelmised Teatriliidu juhid Ain Lutsepp ja Rein Oja olid tegevnäitlejad. Keegi pole saanud võtta end teatritööst vabaks ja ainult liiduga tegeleda, see ei ole mõeldav.

Olid pikalt NO99 näitleja. Milline muutus oli Draamateatrisse tulek?

Loomulikult oli muutus väga suur. Olin vahepeal neli aastat vabakutseline, see kergendas, tegin muutuse oma peas juba enne ära. Need teatrimudelid on erinevad ja üks ei ole parem

ega halvem kui teine. Aga minule südamelähedane ansamblimäng on Draamateatris hakanud rohkem maad võtma. See on tore, sest teistmoodi ma vist ei oskagi.

Mis lugu on „Mets“, mis on praegu proovisaalis ja kus sul on peaosas?

See on ääretult kerge ja ääretult keeruline näitemäng. Peaosas seal otseselt pole, keskne võib-olla, tegevus keerleb tema ümber. Aga võime ka arvata, et kõik toimub tema ettekujutuses. Inimese fantaasia on piiritu, kes ütleb, mis juhtub päriselt ja mis fantaasias? Me ju kerime tihti oma mõlus aega tagasi ja laseme kujutlusel lennata, et mismoodi oleks läinud, kui... Me oleme proovide alguses, võib-olla esietenduse ajaks arvan teistmoodi. Samas, millestki ma pean lähtuma. Vahel on alguses asi selge ja tead sihti, kuhu minema hakata, või tead, mida välistada. Vahel ei tea mitte midagi.

„Metsa“ puhul on väga palju asju, mida võiks katsetada. Sõltub kogu trupist, kas me käivitame üksteist, kas meil on huvitav, kas vaidleme – see on väga tähtis osa teatritööst. Iga mõte, mis võib alguses tunduda vale või kohatu, võib kellelegi vārava avada ja tema kujutluses käivitada midagi, mis lõpuks defineerib tervet lavastust. Me töötame ju ainult kujutlusvõimega. Me ei saa seda vastutust võtta, et tsenseerime ennast lavastusprotsessis hirmuga, et äkki mu mõte on halb. Teater on alati kollektiivne looming.

Ene Paaver

Tuntud prantsuse näitekirjaniku Florian Zelleri „Mets“ on maagiline rännak ühe tavalise pere elus. Eduka keskealise mehe ellu on ajapikku kuhjunud väikesi ja suuri valesid enda, lähedaste, kolleegide ees. Ta proovib neid maha salata või hoopis laveerida, ennast ja teisi edasi petta, kuid mürgitab nõnda veelgi enam suhteid ja oma südametunnistust. Ärevil kujutus sünnitab hirme. Nagu meil kõigil.

Florian Zeller
Prantsuse Akadeemia liige
„Mets“

Lavastaja ja valguskujundaja → Hendrik Toompere sen Kunstnik → Elisa Sinisalu Helikujundaja → Aleksandra Koel-Tsupsman (Tallinna Linnateater) Tõlkija → Margus Alver Osades → Gert Raudsep, Kersti Heinloo, Emili Rohumaa, Tiit Sukk, Marta Laan, Andres Puustusmaa, Helena Lotman, Richard Ester, Tõnis Niinemets

Esietendus 14. novembril 2026 väikeses saalis.

Erling Eding tahtis üle kõige saada näitlejaks ja saigi! Lavakunstikooli 32. lennu lõpetanud noormees liitus sügisest Draamateatri trupiga.

Mis on sinu esimene mälestus Eesti Draamateatrist?

Enne lavakunstikooli käisin ma väga vähe teatris, Tallinna teatrites ei käinud peaaegu üldse. Draamateatrisse jõudsingi ma esimest korda alles lavaka ajal ja esimene lavastus, mis ma siin majas nägin, oli „Kuritöö ja karistus“ (lavastajad Tiit Ojasoo ja Ene-Liis Semper; 2020).

Väiksena nägin Eesti näitlejaid ikkagi peamiselt telekast. Kunagi oli mitu saadet, kus teatrid omavahel võistlesid, „Palume lavale“ näiteks. Tänu neile oskasin öelda, et Tiit Sukk ja Merle Palmiste on Draamateatri näitlejad. Aga see oli ka kõik.

Aga kas sinu jaoks seostub Draamateater näiteks Ita Everi nimega?

Ei, mitte otseselt. Ma elasin lapsena peamiselt vanaisaga ja talle meeldis vaadata vanu telesaadet ja telelavastusi. Mäletan muidugi „Kuulsuse narridest“ Kibuspuud ja Krjukovit ja Ita Everit „Igihaljast vaatamängust“. Aga ma ei pannud küll sel hetkel kokku, et kes mis teatriga seotud on.

Kuidas sa teatri juurde jõudsid?

Tavaline värk, et kui juba väiksena meeldib esineda, siis varsti hakkad käima luulekonkursidel, siis juba kuskil näiteringis ja siis astud lavakasse. Ma olin oma peres kõige noorem laps, minu õed on minust küllaltki palju vanemad ja nad ei viitsinud minuga tegeleda. Eks ma siis pidin iseendale mingeid asju leidma. Väiksena tegelesin väga palju jalgpalliga ka. Aga umbes viendas-kuuendas klassis tekkis meil näiteringi väike tuumik, kes tahtsid sellega väga tegeleda, aga polnud õpetajat, kes meid juhendaks. Siis me kirjutasime Jaune Kimmelile, ta oli värskest Viljandi Kultuuriakadeemia lõpetanud ja tulnud Rakvere Teatrisse tööle.

Nüüd ma oskan seda hinnata, et otse koolist tulles tahtiski ta õpitut edasi anda. Nii et ta hakkas meiega väga palju teatrikooli harjutusi läbi viima. Kooli näiteringides sellist asja väga tihti ei tehta, pigem võtavad õpetajad mingi teksti ja hakkavad seda õpilastega lavale sättima. Aga Jaunega me tegime esimesel aastal ainult harjutusi. See tekitaski minus teatri vastu suurema huvi. Et teater võib ka olla selline laboritöö, *workshop* oma inimestega, kes kõik päriselt tahtsidki proovida ja katsetada. Siis ma otsustasin, et jätan jalgpalli täiesti kõrvale, ma ei jõudnud sellega enam tegeleda, ja keskendusin ainult teatrile. Minuga koos oli seal grupis näiteks Karmen Parijõgi, kes on praegu samuti lavakas, ning Grete Alavere, kes õpib Viljandi Kultuuriakadeemias. Nii et meie väiksest kuuesest grupist on pooled jõudnud teatrikooli. Jaune mõju on seal väga suur.

Oli sul üldse alternatiive lavakunstikoolile või panid kõik panused ühele kaardile?

Ei olnud alternatiive. Ma guugeldasin Muusika- ja Teatriakadeemia vastuvõtutingimusi.

KÕIK ON IKKA VÕIMALIK

Siis oli selge, et lavakasse saamiseks matemaatikat vaja ei ole. Gümnaasiumis valisin endale küll laia matemaatika, aga kaheteistkümnendas kirjutasin matemaatika eksami vastustesse pikki luuletusi.

Eesti keeles ma päriselt pingutasin. Nii palju ma sain aru, et eesti keelt peab väga hästi oskama, peab oskama hästi kirjutada, see tuleb lavakas kasuks.

Mul oli ka väga hea kirjanduse õpetaja Katrin Remiküll, kelle tunnid mulle väga meeldisid. Mul on meeles üks tund, kus ta seisis klassi ees ja rääkis meile ära, mis „Tõe ja õiguse“ viies osas juhtub. Ta rääkis ülilihtsalt ja otsekohevalt – et siis sündis see, siis see, siis see suri ära, siis see sai kiviga. Mul kujutluspilt täiega jooksis, ma ei suutnud uskuda, et see kõik on nendes raamatutes kirjas. Nii lihtsate vahenditega jutustatud, aga täielik elamus.

Nii et kirjandusõpetaja tegi põhimõtteliselt seda sama, mida praegu Kivirähk ja Toompere jr, nemad ju samamoodi jutustavad kogu „Tõe ja õiguse“ loo ära. Et kes sinna pileteid ei saa, võivad Katrin Remikülliga ühendust võtta?

Absoluutselt. Mina soovitan.

Kui sind Draamateatrisse kutsuti, kas pidid võtma mõtlemisaja või oli kohe selge, et tuled?

„Tavaline värk, et kui juba väiksena meeldib esineda, siis varsti hakkad käima luulekonkursidel, siis juba kuskil näiteringis ja siis astud lavakasse.“

Lavaka ajal käisin palju Draamateatri lavastusi vaatamas ja see oli see teater, kus ma tundsin alati, et ma tahaks ise nendes lavastustes mängida. Kasvõi „Kuritöö ja karistus“ või siis Juhan Ulfaki lavastus „Teoreem“. Neis oleks tahtnud mängida. Draamateatri laiemat repertuaari vaadates tundus ka, et midagi tehakse siin majas väga õigesti. Siin käib väga palju tugevaid lavastajaid, kellega tahaks koos töötada. Siin on väga palju näitlejaid,

kellega tahaks koos töötada. Ja siin majas saab väga palju erinevat tööd teha. Erinevad žanrid, erinevad saalid. Noore näitlejana tahakski lihtsalt palju tööd teha, ennast eri külgedest proovile panna ja selle läbi nii-öelda liha luudele kasvatada.

Sa oled oma kursuselt ainus näitleja, kes Draamateatrisse tuli. Kuidas sind seni vastu võetud on? Kontekstiks – ma olen väga tihti kuulnud inimesi ütlemas, et kuna maja on suur ja inimesi palju, siis koduselt hakatakse ennast tundma alles kolmandal aastal.

Üsna pehmelt, ma arvan. Minu vanemalt kursuselt on siin juba ees Riks [Richard Ester], Hanna [Jaanovits] ja Emili [Rohumaa]. Neid teadsin juba enne. Pehmendas kindlasti see ka, et ma sain siin juba viimasel kooliaastal ühe rolli

teha, „Ühe naise võitlused ja metamorfoosid“, koos Hilje Mureli ja Britta Solliga. Nad said mulle kohe väga-väga armsateks kolleegideks, kellega saan vabalt kõigest rääkida.

Olen ise ka otsinud neid võimalusi, kus saaks inimestega suhelda. Tuleb kuidagi see tüüpiline Eesti inimene iseendas maha suruda, minna ja teha see samm, tutvustada ennast ja hakata suhtlema. Et truppi paremini sisse elada, käisin näiteks „Rahamaa“ väljasõitudel kaasas. Ühised prooviprotsessid alati liidavad, aga nii suures majas ma ei pruugi mõne inimesega mitu aastat samas lavastuses mängida.

Ma tunnen, et on suur privileeg just praegu Draamateatrisse sattuda. Näen, et trupp on täiega motiveeritud, kõigil on palju teha, aga inimesed on sealjuures ikkagi sõbralikud ja lahtised ja avatud. See töömasin, mis siin käima on pandud, toimib täiega. Mulle on vanemad kolleegid rääkinud, kuidas ja mis tundega nemad siia teatrisse tulid, ja nende kogemus on olnud drastiliselt teistsugune.

Kummad sulle rohkem meeldivad, kas proovid või etendused?

Proovi tegemine on alati mõnes mõttes mõnusam, eriti kui esietenduseni on veel palju aega. Sest siis on tunne, nagu kõik oleks ikka võimalik, on nagu mingi lõputu hulk variante, mille vahel valida.

Samas nüüd pärast suvepausi uuesti „Metamorfoosi“ etendusi mängides tunnen ma täiesti teistmoodi vabadust. Proovide ajal olin ma veel tudeng, see oli ikkagi koolitöö, ebakindlus tuleviku suhtes, õppejõud hindavad, tahad teatris head muljet jätta jne. Nüüd on kool läbi, olen ametlikult tööil, suvel töepoolest puhkasingi kolm kuud, üks väga suur etapp on tehtud. Ma ootan iga kord neid etendusi väga. Tunnen, et ma olen mingis magusas kohas, kus ma tahan ja saan iga kord iseenlast üllatada. Et kui eelmine kord jäi etenduse ajal mingi koht kripeldama, siis see kord ma saan proovida teisiti, otsida kogu aeg edasi. Ma väga naudin, et etenduste mängimine on nii elus protsess, kus saab kogu aeg edasi kasvada. Võib-olla on see praegu noore inimese naiivne tunne, võib-olla kui tulevikus tuleb etendusi väga palju, ei jaksa enam nii ja läheb rutiinseks kordamiseks. Aga praegu ma lähen küll iga etendust mängima tundega, et kõik on võimalik.

Kui palju sa selles lavastuses oma isiklikku elu mängu võtad? Kõrvalt vaadates jääb mulje, et see tegelane on sulle emotsionaalselt väga lähedal.

Ma sain juba lugedes aru, et mul on peatege-lasega mingis mõttes sarnane elukäik. Tunnetus, mis selles poisis on, on sarnane. Nüüd, kus ma olen neli aastat Tallinnas olnud ja siis jälle Rakverre satun, saan ma väga hästi aru, millest autor räägib. Aga samas ma ei saa väita, et see protsess oleks mulle kuidagi ebatervislik või ennast kahjustav olnud. Olen aru saanud, et

isiklike mälestuste kaudu mingite emotsioonide väljakiskumine ei ole alati kõige parem lahendus, lõpuks pole ju see nii oluline, mida sa ise laval läbi elad, vaid ikkagi see, mida publik kogeb ja tunneb.

Lavaka ajal oli mul selline kogemus, kus ma läksin nende isiklike mälestuste kasutamisega natuke liiga kaugele ja tulemus oli hale puss. Mul oli selline stseen, kus ma pidin algul istuma lava nurgas, lugema oma õe päevikut, nutma hakkama, selle peale ärkab öde üles ja läheb stseeniks. Esimest korda proovides kaevasingi oma mälestustes – tuligi nutt, õppejõud kiitsid, ise tundsin ka, et vau, millega ma hakkama sain. Aga siis ma pidin seda stseeni proovides üha uuesti ja uuesti tegema, see emotsioon aina kustus ja kustus. Kuni lõpuks jõudis kätte eksam. Läbimäng enne seda oli veel enam-vähem. Eksamil läksin lavale, saal oli rahvast täis, istun oma nurka maha, võtan õe päeviku ja saan aru – täna, raisk, ei tule mitte midagi. Istusin seal, käisin peas kogu oma lapsepõlve läbi, kaevasin ja kaevasin, tegelesin mingi sisemise sajoobiga, millest ise ka aru ei saanud. Pärast tuli välja, et ma olin sealjuures ka igasuguse ajataju kaotanud. Eksami tagasisides öeldi, et nii kallist aega ei tohi ma endale enam kunagi võtta. Ma ei kujuta ette, kaua ma seal nurgas lõpuks istusin, aga ilmselt väga kaua.

Mõnele näitlejale see isiklike asenduste tegemine sobib. Vahel teisiti ei saagi. Mina mõtlen näitlejaametist nii, et ma võiksin suuta seda teha nii, et see on minu töö, ma pean suutma teha seda nii professionaalselt, et lähen etendusele koju ja ei võta tööd endaga koju kaasa. Mul ei ole seda, et peale etendust jääks mingi isiklik teema edasi närima, pigem materdan ennast näitlejatehniliselt. Mingid kohad jäävad närima, kus oleksin saanud paremini mängida, ikka kuskil jäin magama või kiirustasin või forsseerisin.

Järgmine lavastus, kus sind näha saab, on Taavi Teplenkovi lavastatud komöödia?

Jah, „Lavalised segadused“. Novembri lõpus algavad proovid, esietendus on uue aasta alguses. Ma natukene kardan komöödia mängimist. Samal ajal kui kogu mu ülejäänud kursus mängis Rakveres komöödiat, tegin mina siin „Metamorfoose“. Mul puudub komöödia kogemus. Seal peab olema tehniliselt väga täpne, et nali välja tuleks. Kõik peab olema tempokas, tihe, ajastused õiged. See on nii halastamatu – kas publik naerab või ei naera. Kogu aeg räägitakse, et häid komöödiaid igatsetakse taga, nii et väga tahaks, et sellest tuleks üks hea, tempokas, puhtavereline komöödia.

Sellega peab ettevaatlik olema. Viimane selline komöödia Draamas oli „Rahauputus“. Seda mängiti 17 aastat ja anti kokku pea 300 etendust. Oled selleks stsenaariumiks valmis?

Ma olen alles kakskümmend kolm. Neljakümneselt kannatab veel mängida küll.

● Mehis Pihla

ERLING SOOVITAB

Kui keegi peaks sattuma Rakverre, siis alati võib käia linnuses ja selle ümbruses jalutamas. See on kõik kenasti korda tehtud, väga huge. Söögi-kohtadest, et saada autentset kogemust, siis on minu soovitus slaavi stiilis restoran 12 Kuud. Koht on võib-olla veidi ajale jalgu jäänud muljega, aga toidud on väga head ja ehedad. Minu soovitus – pelmeenid või borš lehttaigna kübaraga.

Erling Eding.
Foto: Laura Pählapuu

Pealavameister
Oskar Irve – mees, kes lapsena tahtis saada asotsiaaliiks (sest nii põnev oli korteriaknast vaadata, kuidas nad prügikastides tuhnivad – iial ei tea, mida leiad!), tuleb nüüd igal hommikul majja, kus tavalisi tööpäevi ei ole ja iial ei tea, mis juhtuda võib.

Kuidas sa teatritööni jõudsid?

Kuskil 10 aastat tagasi oli sihuke hetk, kus püsvivat tööd käsil ei olnud ja Draamateatris tuli välja „Armunud Shakespeare“ ning selleks oli vaja lisajõude. Tulin siia umbes kuuks ajaks lavameistriks, siis seda perioodi pikendati, ja siis kirjutati jõulupuhkuse ajal, kas tahan siia tööle tulla. Midagi paremat hetkel polnud, mõtlesin, et okei. Ja siia ma jäin. Olin aasta aega lavameister, siis vanemlavameister ja siis [2021. aasta sügi- sest] pealavameister.

Kas töö selgeks saamine võttis kaua aega?

Peata olekut küll ei olnud. Vanemlava- meistrina oli närv suurem. Kõigepealt olin vanemlavameistri duubel „Ivanovi“ puhul. Sellises protsessis esimest korda osaledes oli küll närv sees. Aga ma oskan kiiresti kohaneda, mis ongi oluline oskus meie töös. Iga päev on midagi uut ja see ei tohi rööpast välja viia.

Milles seisneb lavameistri töö ja kuidas erineb see pealavameistri omast?

Kõige lihtsamalt öeldes – lavameistri töö on lava ülespanek, etenduse läbiviimine ja mahavõtmine. Pealavameistril on ikkagi rohkem administratiivne töö. See hõlmab kõike, mis saalides toimub. Uuslavastuste puhul vaatad üle, mis tuleb, kuidas neid oleks meil majas võimalik läbi viia. Kas siis ehituslikult või lihtsalt kuidas asjad ära mahutada, sest maja pole meil kummist ja kogu aeg tulevad uued suuremad asjad peale.

Kas kavandite vastuvõtmisel oled sina see, kes peab ütleva, kui mõni asi ei mahu või pole realistlik?

Kindlasti oleme asju mastaabilt väiksemaks võtnud, aga suurelt jaolt on kõik nägemused ka lavale jõudnud. Tavaliselt on see, et jah, kõike saab, aga küsimus on, kuidas. (*Üks sõna, millega Oskarit kirjeldatakse, on vastutulelik.*)

Milline näeb välja sinu tavaline tööpäev, kui selliseid on?

(*Naerab.*) Siin nagu väga ei ole tavalisi tööpäevi tõesti. Kuna on nii suur meeskond, siis kunagi ei tea, kas keegi langeb ära, need augud tuleb täita. Ja kuna iga päev toimub siin midagi erinevat, siis on väga raske täpselt ette planeerida, mida sa teed, sest ootamatusi tuleb ette. Näiteks oleks hea ju teha arvuti taga tööd, mingeid asju ette mõelda, sel nädalal ma pole seda väga saanud, eelmisel nädalal ei saanud peaaegu üldse.

Kas hommikul tead, mis kellast õhtul koju saad?

Tavaliselt on nii, et kui sa arvad ette nägevat, et tuleb hea lihtne päev ja midagi ei toimu, siis läheb alati vastupidi. Kui proov on läbi ja õhtuse

lava ehitus käib, siis on küll nii, et neljast-viest pole mul enam midagi teha. Headel päevadel siis niimoodi.

Ja halval päeval?

Halval päeval lähed siis, kui teater kinni pannakse.

Aga et sina ise peaksid etendust üles panema, kas seda ka veel juhtub?

Seda ikka tuleb ette aeg-ajalt, kui on vaja kiiresti asendada. Enam ei ole eriti sihukseid lavasid, et kui keegi puudub, läheb kauem aega. Siis ei pruugigi valmis jõuda.

Siis sa pead ju kõigi lavadega väga hästi kursis olema?

Kõikide lavadega ma olengi kursis. Ma olen kohal kavandite vastuvõtmistel, montaažides.

Prooviperioodil ka, igal hommikul, kui nad lava ehitavad, käin üle, et mis probleemid on, mida vaja ehituslikult muuta. Siis ikkagi jääb meelde, mis kus on. Mitte detailselt – ma ei tea, kus kõik nagid käivad –, aga suur pilt igast lavast on selge.

Millist lavastust on olnud kõige mõnusam teha?

Meeldis teha „Võrku“ ja „Mefistot“. Neis oli kõik järjest, kogu aeg midagi juhtus, sa olid kogu aeg puldis ja sul oli midagi teha. Sellised aktiivsed etendused. Igav on see, kui lähed kohale, teed oma liigutuse ära, ja siis pead ootama pool tundi.

Millist lava on kõige hullem üles panna?

Eks neid, mis võtavad kõige rohkem aega. „Solaris“ oli paras tükk. Praegu nii keerulist polegi, aga küll tuleb. On muidugi ka neid, mille puhul vaatad, et see peaks lihtne olema ja siis tulevad väikesed nüansid, tänu millele läheb

kauem. Tavaliselt on need seotud pöranda- kattega. Valitakse võib-olla mitte kõige parem materjal ja siis hakkab mingi asi elama. Paned ta maha, aga ei ole sirge. Selline nokitsemine võtab aega.

Kas lava üles pannes kuulatakse raadiot või muusikat?

Ei. Väikses saalis ehk aeg-ajalt, aga suures ei saa, kuna tõstetakse stangesid, see poleks ohutu. Küll aga on klapid peas tööle tulles ja tööit minnes. See teeb pea tühjemaks kui linnamüra kuulamine. Viimati olen kuulanud Mastodoni uut albumit.

Millised omadused võiksid olla ühel heal lavameistril?

(*Pikk paus, ohe.*) No siuke õige lavameister peab ikkagi olema huvitava iseloomuga, sest nii palju kui mina olen aru saanud, jäävad sellised pikemalt tööle. Kui sa mõtled, et tuled siia lihtsalt tööd tegema ja võtad seda kui tavalist tööd, siis sa ei ole siin kaua. Tavaliselt tuled esimesena, lähed viimasena, päevad on nii erinevad ja segadus on kogu aeg, tavaelu rütmi pole. Sellega peab inimene harjuma.

Näitlejate klassikaline õudusunenägu on, et tekst ei tule meelde. Kas sul on ka erialaseid õudusunenägusid?

Päris niimoodi ei karda, et täpselt ei tea, mida tegema pead. Etendusi tehes on sul ikkagi raamat ees, midagi pähe õppima ei pea. Oht on rohkem see, et magad maha midagi, eriti kui on vähe teha, mõtted kaovad ära korra ja siis miski ehmatab sind teadvusele, et kus me oleme ja mis toimub. Ja kui tegelikult ei maganud maha, siis ei tohi hakata ka ennetavalt liiga vara midagi tegema.

Lavastused muutuvad tehniliselt üha keeru- kamaks. Kas seda tunnet pole, et ühel hetkel võiks etenduse lõpus tulla tehniline meeskond kummardama?

Ei usu. Ma arvan, et väga paljud ei tahakski tulla. On ka põhjus, miks sa seal lava taga oled. Etendused on läinud küll tehnilisemaks, sinna me liigume. See on ka põhjus, miks lavameistrite töö ja kõigi tehniliste töö on läinud raskemaks. On vaja rohkem koostööd teha. Vanasti tulid lava-

meistrid kohale, tegid oma töö ära ja kõik. Nüüd on kõik rohkem põimunud omavahel. Dekorati- sioonide sees mikrofonid, LED-id, mis iganes. See teeb protsessi keerulisemaks, aeganõudva- maks.

Kui suur pidupäev on esietendus?

Eks ikka on, minule meeldib selle töö juures kõige rohkem see, kui sa lõpuks näed, mis valmis sai. Päevast päeva teed nii mitut asja, sa ei suuda keskenduda sellele, et mis seal täpselt toimub ja kui sa lõpuks näed seda, siis sa saad aru, mille jaoks seda kõike oli vaja. See kinnitab ära nähtud vaeva.

Meenuta mõnd meeldejäävat äpardust tööloldud ajast.

Eks need jäävad lavameistri aega. Ikka eten- duse ajal juhtuvad äpardused. Alatiseks jääb meelde „Rahauputuse“ viimane etendus, kus näitleja lõi tagumise ukse niimoodi lahti, et see lendas hingedelt minema. Kui ma seda lava tagant nägin, oli ikka väga naljakas hetk. Kuna see oli viimane etendus, siis seal juhtus veel muid asju ka, aga see ukse äralendamine oli väga sobilik sinna lõppu.

Aga hetki, kus hoiad kahe käega peast ja mõtled, kas etendus jääb seisma?

On olnud ja alati lavapuldiga. Hakkad eten- dust tegema, puldis on jama, siis loodad selle peale, et jõuad all puldile restardi teha ja et siis on kõik korras, pult töötab ja saab õigel ajal lava liigutada. Vana süsteemiga oli seda palju. Need on hetked, kus hoiad hinge kinni. Ja siis iga etendus pärast seda hoiad hinge kinni, et kas ta teeb seda uuesti ja millal. Nüüd on see süsteem parem ja sellist hirmu ei ole enam. Aga see on elav kunst ja seal peab aeg-ajalt juhtuma midagi. Tuleb lihtsalt leppida sellega. (*Olgu siinkohal ära toodud ühe inspiitsendi meenutused Oskari kindlast meelest – kui oli mingi tehniline rike ja paanika hakkas sisse imbuma, oli Oskar puldis nii rahulik, et see rahustas ka teisi.*)

On sul tööalaseid eeskujusid, mõni legen- daarne lavameister?

Kedagi eeskujuks endale ei ole võtnud, üritan olla ise, kes ma olen ja sellena olla parim, mis

ma saan. Alguses näitas mulle asju ette Heiti Võsa, pikaagegne lavameister. Kui tema oli tööil, oli muretu, said alati minna probleemiga tema juurde, sest ta teadis kõike.

Kuidas sa puhkad? Kui palju seda aega üldse on?

Väga ei ole. Teater on kuus päeva nädalas, laupäev idee pooldest on vaba päev, aga ka siis võib majas asju juhtuda. Ega vaba aega lõõgastu- miseks väga ei jää.

Millist Draamateatri lavastust soovitaksid sõbrale?

Ma soovitaks „Hamletit“. Sest kui ma seda vaatasin, mul oli väga hea kogemus. Kogu see aeg (3,5 tundi) sai nii kiiresti läbi. Eks ta ongi see, et kui mingi lavastus suudab nii endasse võtta, siis järelikult on hea.

Oled ise tunnustatud kolleeg (2023 Töö- mesilase preemia, 2024 parim tehniline töötaja ehk Asi-Ants), milliseid omadusi hindad oma kolleegide juures?

Kõik on väga head ja tublid, saavad ära tehtud kõik, mis meil majas vaja teha on. Eks juhiks olemine on nagu ta on, aga teised reaalselt teevad, suurem koormus on ikkagi teiste peal. Teatris peavadki olema inimesed, kes ei tule sellepärast, et lihtsalt tulla ja teha, siin peab olema mingi muu tõmbav faktor ka. Üks nendest on kindlasti hea meeskonnaklapp.

Pealavameistriks hakkamisega on see meeskond veel suuremaks läinud. Suhtled eri osakondadega ja saad aru, et üle maja on kõik väga hästi, alati on hea tööle tulla. Inimesed on siin head. Kui stress on laes, siis see teadmine rahustab.

● Marian Eplik

Oskar Irve.
Fotod: Kadri Hallik

RAJAVEERI KOMANDEERINGU- JUTUD EHK „RAHAMAA” MELU JA MENU SOOMES JA LÄTIS

7. ja 8. augustil mängisime „Rahamaad” Tampere Töölalisteatris Soomes ja 26., 27. ja 28. augustil Läti Kunstiteatris Riias.

Nii suure delegatsiooniga ei ole Eesti Draamateater oma ajaloos kunagi varem välismaal käinud. Meedias kajastati mõlemat sündmust usinasti, ent nüüd pakun mina, Christopher, „Rahamaa” trupiliikmena seespärase vaate mõlema me hiilgava väljasõidu kohta.

Enne reise olid meil trupiga tohutud mõtted, mis me kõik välismaal vabal ajal ette võtame ja kuhu kõikjale läheme. Nii naiivne ei maksa vaba aja osas tööreisil muidugi olla. Me tegime taastusproove, läbimänge, ettevalmistusi ja mängisime etendusi, põhiliselt. Kui näitlejatel veel tekibki mingi moment linna peal uitamiseks, siis lavastuse tehniline meeskond on minu hinnangul nagu kogu aeg töö, öösel ja hommikul. Mikrofonid peavad saama ju korda, ülikonnad peavad saama ju triigitud ja lõputud rekvisiidid, pulmaluakaunistustest toidu ja ehitud kuusepuuni välja, peavad saama ju mänguvalmis. Kunstverit tuleb seintelt pühkida, pillide ja video kvaliteetid häälestada. Õudne ropp töötegemine käis kogu aeg. Kui näitlejad ka veel sellesse hullusesse lisada, siis kerkib küll melu-nivoo, ent enamik tehnilisi osakondi saab tööd veelgi juurde, grimmist heliosakonna ja operaatoriteni.

Tampere Töölisteatri hoone oli väga kena üllatus. Mõnus lava ja mõnus saal. Publikut on küll palju, aga laval olles mõjuvad vaatajad lähedalolevatena. See on alati hea tunne, kui saali ja publiku vahel on nii mõtteliselt kui ka põhimõtteliselt võimalikult väike distants; et me oleme tunnetuslikult koos. Soomes oli ses osas hästi. Ja no mis mugavad pehmed kinoistmeli-kult suured ja pehmed toolid Tampere publikul on! Meie ajaloolises Eesti Draamateatri hoones on hoopis kõvemkitsamad istmeolud. Tampere Töölisteatri 1985. aastal valminud hoone on suur, kena, mahukas ja mõjub sümpaatselt. Tähendab, mahukuse osas on nii, et kui Tallinnas on meie trajektoorid lava taga pigem treppidest üles-alla

ja ruumid pigem väikesed, siis Tampere kõnni surnuks muidugi. Kõik märksõnad ja teelemine-mised, et õigeks ajaks stseenidesse saabuda, pidi varasemaks muutma. „Rahamaa” Soome tagalavaga seostubki minul see, kuidas me lõpututel kõnniteedel muudkui üksteist trehvasime ja, mis seal salata, üsna tihti ka eksinuid aitasime. Kes ei saanud aru, kuspool lava tema parasjagu asub, kes ei teadnud, kuda suitsuruumi saab, kes ei teadnud, kuhu eesolev tee üldse viib ja kes ei mäletanudki enam, kuhu ta üldse parasjagu minna tahtis, kohvile, *sound-check*’i või grim-miruumi. Avapäeval tõdesin: „Kurat, siin majas peaks Google Mapsiga liikuma!”

„Rahamaaga” täpselt samal ajal andis Tampere oma pika karjääri kõige viimased kontserdid Soome kultuslik rokkbänd Eppu Normaali. Kontserdid toimusid vabas õhus kesklinnas, nii et me kuulsime neid laivis isegi. See aga tähendas, et augustikuine Tampere oli rahvast täis ja väga elav. Pärast etendust linna peal uidates oli tunne, et viibid pigem turistlikul lõunamaal, mitte keset Soomet – linn kihas.

Reisi vahest kõige meeldejääävam hetk pakuti meile teatrifestivali korraldajate poolt, kui lõpu-õhtul viidi meid bussiga järve äärde suitsusauna. Kui ilus paik! Õhtusöögiks punane kala ja muu hea kraam. Suitsusaunast sai otse suure järve. „Rahamaa” mängimine tegelikult väsitab keha. Ülikondade kandmine, naistel kontsadel olemine, tantsud, arvukad kiired kostüümivahetused ja suurproduktiooni möllu sees viibimine nõuavad oma. Saunatamine ja ujumine looduskauis kohas kõikide proovide ja etenduste lõpp-akordiks oli tapvalt mõnus. Mu kallite kolleegide lõõgastunud näod hommikumantlitega Soome järve kaldakünkjal päikeseloojangut vaadates ei taha ununeda. Pärast mitmeid tunde nautimist ei tahetud lõpetada. „Lähme veel sauna või?” – „No lähme.”

Soomega võrdväärselt melukaks ja menukaks kujunes ka reis Baltimaade suurimale lavale Riia Dailes Teatrisse. Lava mõttes meeldib minule isiklikult „Rahamaad” mängida kõige rohkem ikkagi Tallinnas, Nobeli saalis Noblessneris, „Rahamaa” põhilaval. Riia Kunstiteater mahutab küll metsiku 1000-aruulise publiku, aga ma pean tõdema, et seal laval olles tundub publik mu jaoks kuidagi taamal viibivat. Rahvast on küll meeldivalt palju, lava ja saal on tipp-topp, aga sellisest mõnust

tundest, et publik on meie juures lähedal, jääb puudu. Või endub siis eeslava nõnda pikalt. Mõnedes saalides kohe on see publik justkui nagu kaugemal või kuidagi allpool. On oluline, et tekiks tunne, et trupp ja publik loovad koos teatri-õhtut; et ei tekiks tunne, et trupp laval pingutab ja keegid istuvad kuskil taamal ja piiluvad toimuvat kaugustest pealt, ebaosalistena, pealtnägijaina. Õnneks on Eesti Draamateatri suur saal, me kodusaal, selle kogukondse tunde tekitamise osas filigraanne.

Nii Läti kui ka Soome etendused said mängitud eestlastele. Tampere ja Riia olid meie pärast tuhandeid eestlasi täis. Sest eestlased haarasid „Rahamaa” piletid enne kohalikke. Kuidas see truppi mõjutas? Ei kuidagi, meil oli suur rõõm oma rahvale mängida. Ehk naaseme kunagi ja siis näevad meid ka naaberrahvad. Publiku kaasahingus ja reaktsioonid olid samad, mis Eestis mängides, vähemasti mina siin vahet ei tunnetanud. Hea nali oli muidugi see, kuidas Gert Raudsep, Raimo Pass ja Taavi Teplenkov esimese ja teise vaatuse eel rahvaga suhtlesid (et lülita-taks telefonid välja jmt) – nad tegid seda Soomes soome keeles ja Lätis läti keeles. Soome keelt nad oskavad, aga see mõjus ikkagi veider-lust-likult, nagu soome keel vahel kipub mõjuma. Nende lätikeelse teksti ajal aga hirnusime kõik tagalaval. Mõnus start mõlemaks vaatuseks ja hea püll.

Eesti saatkond Riias kutsus „Rahamaa” trupi tuurile oma värsketesse ruumidesse. Näidati saatkonna Eesti disaini, Anu Raua vaipu, arhitektuurilisi lahendusi ja tutvustati Eesti-Läti suhteid. Läti pekipirukad olid laual. Kuna Läti reis kestis viis päeva, jõudsim ka kõik linna peale jalutama. Mina osalesin väikse sõpruskonnaga tuuril, mille me nimetasime Taavi Teplenkovi linnatuuriks. Tema on arhitektuurihuviline ja teadis palju rääkida nii Helsingis kui ka Riias. Näitlejatele omaselt pidime muidugi kogu aeg nalja tegema, mistap me mängisime Taavile hästi rahulole-matuid kundesid, kes pole justnimelt giidiga üldse rahul ega mõista tema marsruuti ja valikuid absoluutselt. Ega Taavi ei jää ka vastuseid võlgu. Kui Tõnis [Niinemets] küsis Taavilt, et palju sul igapäevaselt siin Riia giidituuril siis grupis rahvast on ka, vastas Taavi eneseteadlikult, et 12, aga et meile on tuuri hind ikkagi sama kallis, mis sest, et meid on 4, ning et teeme nüüd kiirelt, tal uus grupp juba ootab. Kohutavalt lõbus. Mis viga

on komandeeringut teha, kui su kolleegid on su sõbrad.

Riia reisi ajal jõudsid osad rahamaalased Jurmalasse, osad Riia loomaaeda, osad MyFitnessi, osad brändipoodidesse ja ega ma kõike teagi. Õhtuti kogunesime kokku suure laua taha maha rahunema ja suveõöd nautima.

Hoolimata Soome ja Läti reisi saatnud melust ja menust olid reisi siiski väsitavad ja tõised. Naljarohkusest hoolimata ei ole „Rahamaa” mahamängimine naljaasi. Küll aga usun, et välis-lähetused on kasulikud igale töökollektiivile. Minul näitlejana jääb üle vaid tänada, et sellise hiigellavastusega väljasõidud suure töö tulemu-sena üldse ära korraldati.

Aitäh, Tampere Töölisteater, Riia Kunstiteater, Eesti Draamateater, publik saalis, Soome järv ja suitsusaun, Riia Eesti saatkond, fännid Riia ja Tampere linna peal, fännid tagasiteel Soome laeva peal ja aitäh, Draamateatri kamp ja me kambavaim. Kambavaim on Rein Oja kõrval meie teine direktor. Ja me võtame ta kaasa igale välja-sõidule ka tulevikus, see on täitsa kindel värk!

● Christopher Rajaveer

Fotod: Taavi Teplenkov, Merlin Tovstik ja Hiina turist

MILO RAU TEEL LENNUJAAMA

Milo Rau vajas pärast Baltoscandali teatrifestivali küüti Rakverest Tallinna lennujaama. Draamateatri dramaturg **Mehis Pihla** istus rooli ja pani diktofoni käima.

Milo Rau on hetkel teatrimaailma üks suuremaid nimesid. Tema lavastused rändavad üle kogu maailma, ta lavastab üle kogu maailma ning ühtlasi on ta Euroopa ühe suurima teatrifestivali Wiener Festwochen'i kunstiline juht. Kui Baltoscandali kommunikatsioonijuht Mari Nurk mulle 1. juulil helistas ja ütles, et kas ma saaksin Rau järgmisel päeval oma autoga Tallinna lennujaama „ära visata“, olin ma muidugi nõus. Väike lootus – äkki mul õnnestub talle isegi mõnest Draamateatri lavastusest rääkida.

Rau peatus Rakvere Aqva Spas, just sealt ma ta umbes kaks tundi pärast avaliku vestluse lõppu oma auto peale võtsingi. Järgnev on meie omavahelise vestluse kärbitud ja tõlgitud üleskirjutus.

Kas sa jõudsid veel saunas käia, nagu sa tahtsid?

Jah. Kui mul on vähegi võimalik, siis ma käin alati saunas. Saunas käimine on minu täielik kinnisidee.

Kui eestlased seda kuulevad, siis nad võtavad su kohe omaks.

Aga teile meeldib soome saun, minu lemmik on aurusau. Läksingi aurusaua, seal istusid ees juba kaks vana daami, nad rääkisid vist vene keeles. Ütlesin endale: ma võidan neid naisi. Ma olen neist kauem siin saunas. Nemat muidugi ei teadnud, et meel võistlus käib, aga vist tajusid seda, sest jäid istuma. Lõpuks ma oleksin peaaegu ära surnud.

Valisid valed vastased.

Täpselt. Neil on nii palju kogemust. Nende kõrval olin nagu kutsikas. Jumal teab kui kaua nad juba enne mind seal istunud olid. Aga ma ei andnud alla. Kohe kui nad püsti tõusid, tõusin mina ka. Minut veel ja nad oleks mu ära tapnud.

Kui need naised oleks vaid teadnud, milline vastutus neil Euroopa teatri ees oli...

... oleks nad ikka kõike samamoodi teinud.

Kui sa nüüd lennukile lähed, siis kuhu sa lendad? Järgmisele festivalile? Või tööd tegema?

Jah. Homme on mul ooperi proov ja ülehommene lähen Kreekasse. Mul on Epidauruse festivalil kaks lavastust, lisaks teen

seal tudengitega pika töötoa. Nädal pärast seda teen Poolas proove. Ma teen alati paljusid lavastusi paralleelselt. Ma ei lähe kunagi ühe asjaga päris lõpuni; jätan pooleli ja jätkan kuu, kahe või kolme kuu pärast.

Kuidas see töötab? Kui sa teed asju paralleelselt, siis mitme lavastusega sa proove korraga teed?

Viie või kuuega. Olen natuke igal pool. Aastas teen umbes viis kuni kaheksa lavastust. Teen oopereid, filme ja hommikuti kirjutan. Kirjutan raamatuid. Seda kõike on palju, aga mulle on see alati meeldinud, sest töötan eri valdkondades. Mu raamatud on poeetilised või aktivistlikud; näidendid on poeetilisemad; filmid väga realistlikud ja vägivaldsed. Mul looming jaguneb kõige selle vahel.

Aga kui sul on korraga nii palju projekte pooleli, siis kuidas sa selle stressiga toime tuled? Kõik tahavad ju sinu käest vastuseid.

Minu jaoks on see pigem vähem stressirohke. Homme lähen barokkooperi juurde, siis lastelavastuse juurde, siis ühe üsna traditsioonilise kümnetunnise lavastuse juurde — terve öö kestev asi. Poolas on lisaks ka film. Mõnikord olen ühes kohas ainult neli päeva, mõnikord ainult päeva. Järgmisel nädalal lähen Viini ning siis olen oma meeskonnaga neli päeva maal ja arutame 2027. ja 2028. aastat — tulevikku. Töötan meeskonnadega. Kui üks etapp lõpeb, räägime läbi kõik, mida tahame enne järgmist kohtumist saavutada. Kõik töötavad natuke omaette ja siis saame jälle kokku.

Nii et sul on abilavastajad? Või kuidas see töötab, kui sind kohal pole?

Ei, me peatame selleks ajaks proovid.

Nii et vahepeal peab igaüks omaette töötama?

Mõnikord. Vahel pole eriti midagi teha. Mõnikord lähen kaheks-kolmeks päevaks maale ja kirjutan näidendi valmis. Siis saadan selle osalistele, nad õpivad teksti ära ja kui uuesti kohtume, paneme selle lavale. Need pausid on head, sest sinu aju, teiste ajud ja kollektiivne aju saavad kõik vahepeal asja edasi arendada. Samuti saad päriselt vigadele reageerida. Kui tead, et pead kiirustama, üritad lihtsalt olukorda päästa. Aga kui mu Poola lavastuse esietendus on näiteks kolme aasta pärast, võin lennukis kirjutada väga algelise kavandi, järgmisel nädalal seda proovida, avastada, et see on jama ja siis kõike muuta.

Aga vahetult enne esietendust, peaproovide ajal, oled sa kogu aeg kohal? Siis enam ei reisi?

Täpselt. Siis teen ainult proove.

Ja siis on sul vaja, et kujundus oleks juba valmis ja lava kogu aeg sinu päralt.

Jah. Töö päris laval, mitte kuskil proovisaalis, on kõige olulisem. Seega püüan selle perioodi teha võimalikult lühikeseks, sest see on

tõesti väsitav. Unistan, et ühel päeval, kui olen väga vana, töötan nagu Robert Wilson: tal oli kaks assistenti ja ta tuli peaproovi õhtul paariks tunniks, vaatas kõik üle ja ütles: „aeglasemalt, kiiremini, aeglasemalt“ — ja siis tšau.

Kas sul on oma kunstiline meeskond, kes sinuga igale poole kaasa sõidab? Kindel tuumik?

Jah, tuumikmeeskond. Mul on peamiselt kolm assistenti-dramaturgi, kes tegelevad eri asjadega: üks rohkem poliitilise materjaliga, üks uurimistööga ja üks klassikalismate teatritekstidega. Vajaduse korral lisanduvad lavastuskunstnik ja videokunstnik. Valguskunstnik ja teiste kaastöölise puhul töötan sageli samade inimestega.

Nii et see on teil kõik nagu üks hästi õlitatud masin.

Jah ja ei. Mõne projekti kontseptsioon on nii tugev, et võin minna mõnda linna, teha kaks päeva proovi, lavastus on valmis ja saan selle üle anda. Sageli on mu eesmärk, et prooviperioodi pikkus oleks mingil moel tulemuses nähtav. Mind inspireeris mu tütar, kui ta oli väike. Näitasin talle üht enda tehtud filmi. See oli üheksakümend või sada minutit pikk. Ta küsis: „Kui kaua sa seda monteerisid?“ Vastasin talle midagi, ja tema arvas, et kui film on sada minutit pikk, siis monteerid seda sada minutit. Ütlesin, et päris nii see ei käi. Aga siis mõtlesin: mingis mõttes on tal õigus. Miks peab kaks aastat töötama millegi nimel, mis kestab poolteist tundi? Ükskord tegin Rooma rahvusteatri lavastuse Kristuse ülestõusmisest. Lavastus kestis neli ja pool tundi ning proov kestis kolm tundi.

Aga siis peavad sul olema väga ranged reeglid. Sul peab olema väga selge süsteem ja meetod, millest kõik kohe aru saavad.

Jah. Mul on lavastusi, kus süsteem on väga täpne. Näiteks mu kohtuprotsessi-projektid kestavad tavaliselt umbes kakskümmend tundi. Süsteem on muutuv, aga kontseptsioon on nii tugev, et ma võiksin kogu asja ühe prooviga ära seletada.

Kui sa nii palju teed, siis kust inspiratsioon tuleb? Kust sa uusi ideid saad? Pead ju kogu aeg mõtlema, mida järgmisena teha.

Ideid on alati liiga palju. Pean väga ranged valikuid tegema. Peab olema õige kontseptsioon, õige olukord. Näiteks teen praegu Varssavis üht lavastust. Seal on suurepärase näitlejaansambel. Nad küsisid, kas tahaksin nendega lavastuse teha. Ütlesin, et olen juba ammu tahtnud teha kümnetunnist lavastust, kus näeb ühe inimese elu sünnist alates. Tegevus toimub samas korteris ja iga tunni järel hüppame ajas kümme aastat edasi. Meil on kaks korterit: samal ajal kui mängime 1960. aastaid, valmistatakse juba ette 1970. aastate korterit. Siis vahetame need ära. Näitlejad vananevad järk-järgult grimmi ja rollide vahetamise kaudu. See on tõeline eepos — Poola vabastamisest ja sõjajärgsest ajast kuni 2030. aastateni. Vahel olen mõnd ideed endas kandnud aastaid ja aastaid, ootab õiget hetke. Teine kord

kutsub mõni teater või organisatsioon lavastust tegema ja neil on juba endal idee.

Kui palju sulle selliseid pakkumisi tuleb? Tõenäoliselt väga palju?

Iga päev kirjutatakse mulle: sa pead selle inimesega rääkima, siia reisima, sinna tulema, seda tegema. Mõnikord on kümme pakkumist päevas, mõni päev ainult üks. Sageli pole see isegi selge idee. Pigem midagi sellist: „Milo, me teame, et tegid ühe lavastuse kaevandustööstusest. Meie linna lähedal plahvatas kaevandus ja sada inimest sai surma. Kas me võiksim sellest lavastuse teha?“ Tihti algabki asi nii.

Nii et pead väga palju „ei“ ütlema.

Jah. Sageli ma lihtsalt ei vasta, mis ei ole muidugi ka päris normaalne. Aga kui keegi küsib ikka ja jälle, hakkam tunda, et see on talle tõesti oluline, ja siis võib see mind intrigeerima hakata, isegi kui kohe ei läinud ideega kaasa. Ma väga usaldan esimest äratundmist. See on selline ebamäärane asi, aga samas, kui see tekib, võib hiljem idee kasvõi 50 korda muutuda, lõpptulemuses on see esialgne tõmmet ikkagi nähtav.

Teatrifestivalidel käies – kas sa saad vahel lõdvestuda ka, võtta, või ongi kogu aeg nii tihedalt ära planeeritud, et isegi autovestlust salvestatakse nagu praegu?

Mida rohkem lõuna poole lähen, seda ekstreemsemaks võib tähelepanu muutuda. Mõnikord püüan lavastuse ära vaadata ja kohe kaduda. Ma ei taha pidada lõputuid arutelusid lavastuste ja nende kvaliteedi üle. Siin Eestis on kõik olnud väga sundimatu ja rahulik.

Nägin Tiago Rodriguest (Avignoni festivali kunstiline juht) ühel Leedu festivalil ja see tähelepanu hulk, mida ta ümbritsevatelt teatritprofessionaalidelt sai, oli täiesti pöörane. Ma ei tea, mitu näidendiraamatut talle kätte topiti. Mõtlesin: kuidas niimoodi üldse elada saab? Ta ise oli väga tore ja võttis seda rahulikult, aga see tundub tohutult koormav.

Seda on liiga palju. Aga oleneb. Mõnikord keeldun sellest täielikult ja põgenen, mõnikord hüppan ise sisse. Sama palju, kui sellised olukorrad võtavad, annavad nad teinekord ka tagasi.

Kas me võiksim palun kuskil ühe peatuse teha. Mul on väga juua vaja. Jäätet või vesi oleks suurepärase. Ma kaotasin ikkagi saunas väga palju vedelikku.

Kohe varsti tuleb üks väga hea koht, peame korraks tee pealt maha keerama. Eelmise teema juurde tagasi – kas sa vahel sellest kõigest ära ei väsi?

Ükspäev istusin aias, kirjutasin ning mõtlesin: kas oleks võimalik ühel päeval lihtsalt juhe seinast välja tõmmata?

Oskaksid? Mida sa siis teeksid?

Palju aiatööd. Mul on päris suur aed ja aeg-ajalt ma vaatan seda sellise pilguga, et siia tahaks paremat lillekooslust, siia seda, sinna toda. Sellest võib muidugi uus kinnisidee saada. Arvan, et hommikul loeksin ja kirjutaksin, pärastlõunal teeksin aiatööd ja õhtul kokkaksin.

Nii et sul on ikkagi kuskil kodu? Et sa ei reisiigi ainult mööda maailma ringi?

Mul on Kölnis maja, üsna suure aiaga, mida ma pole tegelikult veel korralikult kujundanud. Maja pole vare, aga see on... tore. Ja tänu kliimamuutusele on seal juba sama soe nagu Itaalias. Aga oleme ausad – ega ma liiga palju pole jõudnud seal olla. Ma ei kurda. Ma elan tohutult privilegee-

ritud elu. Aga olen otsustanud, et tahan järgmise kümne aasta jooksul natuke raha kõrvale panna, et siis endale rahulikku pensionipõlve võimaldada. Ma reisin kogu aeg, töötan eri riikides, kohtun inimestega, vahetan mõtteid, näen asju. Ma tahakski võtta lõpuks aega, et seda kõike reflekteerida, kirjutada, filosoferida. Mingis mõttes on minu praegune elu nagu suur uurimistöö. Vaatan kõike sotsioloogi külma, uuriva pilguga. Isegi seda vestlust, seda sõitu — kõike.

Mingis mõttes ongi see ju su amet, eks? Sa oled sotsioloogiks õppinud.

Jah. Sotsioloogi või antropoloogina võid ennast väljendada kõiges: suhetes oma lastega, oma meeskonnaga, festivali kuraatorina. Minu jaoks on kõik, mida teen, tegelikult üks ja sama tegevus.

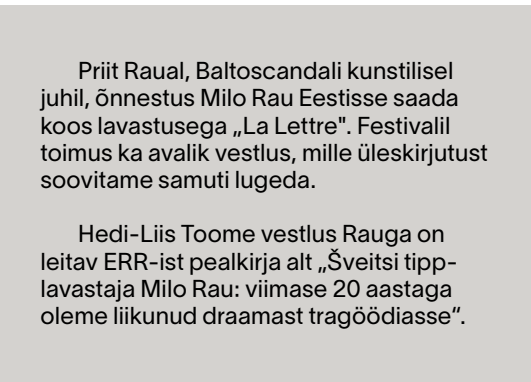
Järgnevalt tegime peatuse Kuusalu pisikeses poekeses – see sama, mida kunagi „Minika“ nime all tunti ja mille ees „Tulnuka“ filmi Valdis jt kangelased lägaburgerit sõid. Üks autentne Eesti kogemus. Kuna on palav suvepäev, ostab Milo endale jäätet ja Väikeses Tomi jäätise. Ta nõuab, et peab ka mulle jäätise välja tegema. Nii jätkubki meie sõit jäätist limpsides. Jagame muljeid, milliseid inimesi poes ja poe ees nägime. Räägin põgusalt projektidest, mis mul endal parasjagu käsil, eelkõige näidendist „Õied“, mille tegelased samanevad tüpaažilt Kuusalus nähtutele. Ei taha oma asju liiga palju peale suruda, millegipärast tundub selles hetkes kohatu. Tuleb välja, et Milo on meie kanti üsna palju sattunud ning tänu sellele tunneb Eesti ja ka Baltikumi eluolu ning ajalugu võrdlemisi hästi.

Olen alati unistanud mõne Põhjamaa, näiteks Rootsi, Norra või Eesti kodanikuks olemisest. Sellest mõttest, et sind ümbritseb tohutu loodus, sul võib olla maja järve ääres või keset ürgset metsa. Talvel tulevad pikad ööd, inimesed langevad kergesse masendusse, jooavad — aga siis tuleb suvi oma tohutu vabadusega, elujanuga. Selles on midagi romantilist ja samas arhailist.

Mul ei jää muud üle, kui temaga nõustuda. Juba jõuamegi Tallinna piirile. Milo, kes on terve tee aeg-ajalt oma telefoni näppinud, võtab Tallinna piiril vastu järjekordse töökõne. Berliin, New York, Tšilli, Oslo, Viin. Kuupäevad, teatrid, rahastus, järgmised lavastused.

Praegu ei paista, et pensionile minekuga väga kiire oleks.

● Mehis Pihla

Mehis Pihla ja Milo Rau.

WELCOME!

Tere tulemast Eesti Draamateatrisse, võõrkeelne publik! Nende vaatajate tarvis, kes eesti keelt ei oska, oleme mõnele lavastusele lisanud ingliskeelsed subtiitrid. Suviti vahendame nõnda „Rahamaad“, hooaja vältel lavastusi „Ükskord Liibanonis“ ja alates 2027. aastast ka „500 aastat sõprust“.

Kutsume Eesti publikut kultuurisaadikuna tegutsema ja oma muukeelsete sõprade-kolleegide-külaliste hulgas Eesti Draamateatri etenduste tõlkest sõna levitama ning neid teatrisse kutsuma.

Eestit külastab rohkesti kultuurihuvilisi turiste, samuti õpib, töötab ja elab siin kohapeal palju muukeelseid inimesi, kes sooviksid Eesti kultuurist rohkem osa saada. Draamateatri lavastustes on tähendusrikas, inforohke tekst, mida mõistmata jääks elamus saamata või hõredaks. Hoolikalt ette valmistatud ingliskeelsed tiitrid tulevad siin appi. Need projitseeritakse videoekraanile või lava kohal olevale LED-tahvlile. Soovitame kohad valida mitte liiga lava lähedal, sest kaugemalt on mugavam tiitreid jälgida.

Kõigile lavastustele tõlget pakkuda pole meil plaanis, kuid kui publikul huvi on, võib tiitritega lavastusi ajapikku mõni veel lisanduda. Esmajärjekorras tahame tutvustada Eesti dramaturgiat. Erijuhtumid on need, mil suurteks välismaisteks külalisetendusteks tehakse kakskeelsed tiitrid – nii olid 2026. aasta suvel Tampere soome-inglise ja Riias läti-inglise tiitrid. Tallinnas koduteatris mängides lisame eelnimetatud lavastustele ainult inglisekeelse tõlke.

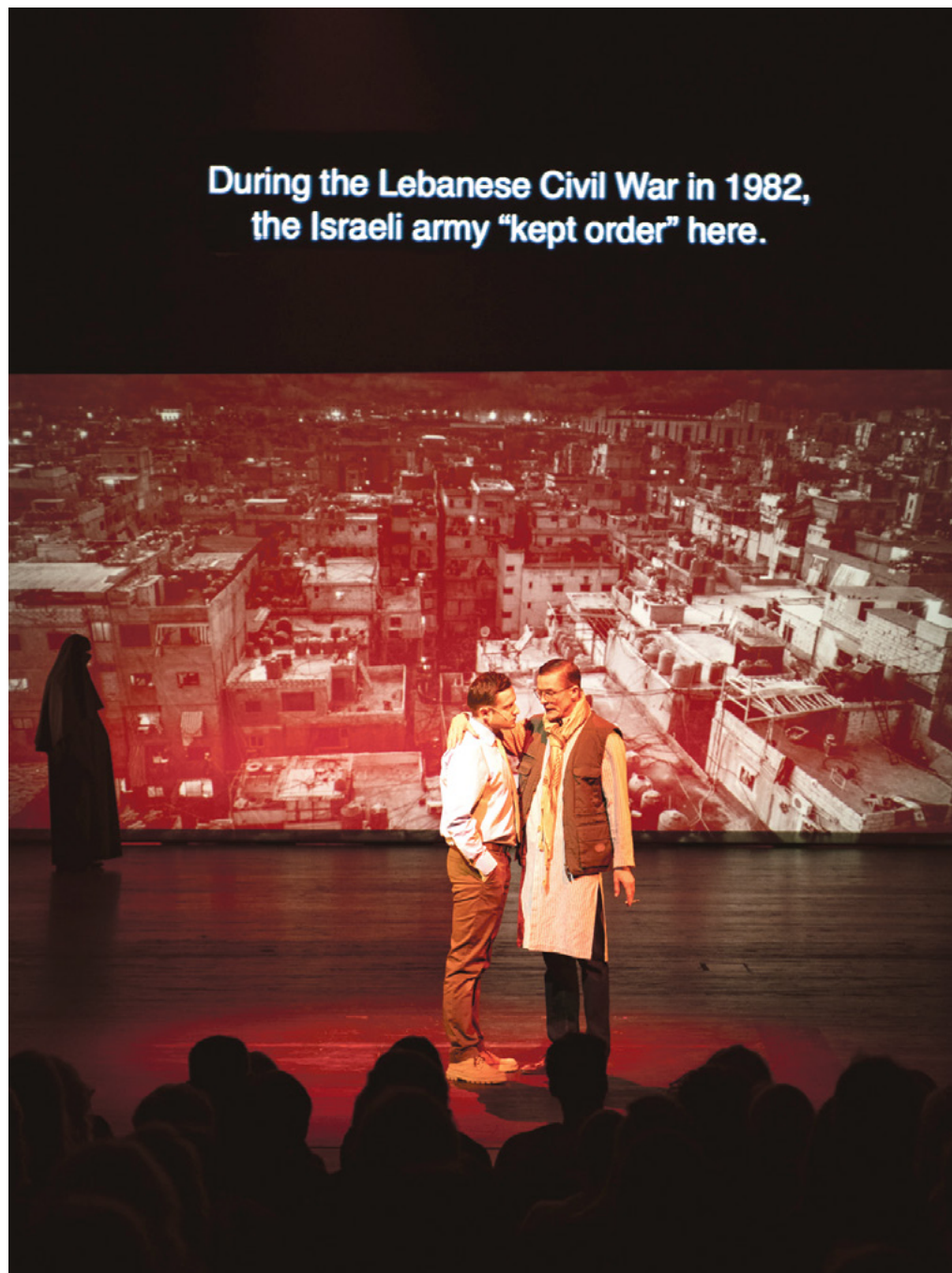
Tõlkega etenduste info on leitav mängukavast teatri kodulehel. Pileteid saab neile osta täpselt samamoodi nagu kõigile Draamateatri etendustele. Kui soovitakse pileteid broneerida suuremale grupile või tekib tõlkega etendusi puudutavaid küsimusi, siis tuleks kirjutada teatri müügiühile aadressil elen.jaaska@draamateater.ee.

NT!

24. novembril toimub Draamateatris juba neljas vaid noortele mõeldud teatriõhtu. Seekord on kavas „Lehman Brothers“, „B-koondis“ ja lisaprogramm, mis annab võimaluse teatri(m)elu lähemalt tundma õppida.

„Noorelt teatrisse!“ on Draamateatri formaat, mis annab kuni 26-aastastele võimaluse tulla teatrisse natuke teistmoodi. See on boonustega teatriõhtu: lisaks soodsama piletiga etendusele saab kohtuda tegijatega, tutvuda lavataguse maailmaga ja pärast etendust kuuldu-nähtu üle edasi arutada.

Miks seda vaja on? Sest teatrisse tulek võib vahel tunduda suurema ettevõtmisena, kui see tegelikult on. Tuleb valida lavastus, leida pilet, mõelda, mida selga panna – ja kui pole ammu teatris käinud või ei tea päris täpselt, mida oodata, võib kogu asi tunduda veidi võõras. Nii ei pruugi teater tunduda noore vaataja jaoks kõige ligipääsetavam koht. Pilethind on vaid üks osa sellest – sama oluline on tunne, kas teater on üldse „minu koht“.

„Ükskord Liibanonis“.
Foto: Kreete Kitse.

Toimetajad → Kairi Kruus, Ene Paaver, Mehis Pihla
Esikaanel „Tõde ja õigus“.
Foto: Laura Pählapuu.

info@draamateater.ee
Pärnu mnt 5 10148 Tallinn
draamateater.ee

Eesti Draamateater, leht nr 32
ISSN 1736-7247

Esimesed kolm noorteõhtut võeti elevusega vastu nii noore publiku kui ka lavastuste truppide seas. Huvi on jagunud ka kõige vastu, mis toimub enne ja pärast etendust. Septembris toimunud „Rahamaa“ noorteõhtul jäi suur osa publikust pärast pikka etendust veel arutelule ning küsimusi ja kommentaare jagus.

Tegelikult ongi kõige tähtsam see, kas laval toimuv kõnetab ja kas tekib tunne, et siia võiks tagasi tulla.

Aitäh toetajatele, kes aitavad noorteõhtu piletit soodsana hoida! Käimasoleval hooajal toetab noorteõhtuid Alexela.

LINK

Teater on teadagi kokkusaamine. See on tegijate ja vaatajate kohtumine ning nende ühisest energia- ja mõttevahetusest sündiv elamus. Et sellisele suhtlemisele rohkem ruumi anda ja eri vorme võimaldada, teineteise ootustele ja kogemustele lähemale pääseda, selleks algatas Draamateater aastaid tagasi üritustesarja Link. On olnud rõõm näha, kui huviline dialoogipartner

on meie publik! Jätkame Lingi sarja ka sel hooajal.

Kohtumisõhtu formaat on üsna vaba. Mõnikord on tegu etenduse-eelse sissejuhatusega, teinekord järgneb etendusele arutelu. Enne etendust on kutsutud oma mõtteid jagama keegi, kes on asjatundja lavastuse teemadel ja aitab neid avada või pakub uut vaatenurka, teritab tähelepanu millegi suhtes. Pärast etendust on aga tihti võimalus nähtu üle arutleda koos trupiga, lähemalt kuulda nende mõtteid ja kogemusi lavastuse tegemisest ja mängimisest. Mõlemal puhul on väga oodatud vaatajate küsimused ja kommentaarid.

Anname Linkidest teada teatri kodulehel ja saadame vastava e-kirja kõigile sellele etendusele pileti ostanud inimestele. Sisepääs on etenduse piletiga ja enamasti toimub Link samas saalis kus etendus. Lingi ja etenduse vahele jääb vähemalt 10-minutilise sirutus- või hingetõmbepaus.

Ootame publikut kuulama, arutama, küsima!